СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 51. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 4. марта 1925. VOL. XXXIII. No. 51. Jersey City, N. J., Wednesday, March 4, 1925. THREE CENTS

Жертви в людях від землетрусу в Канаді.

КВІБЕК, Канада, 2. марта. — Як показується тепер, суботнійший землетрус потягнув за собою жертви в людях. Опізнені вісти, з ріжних околиць східної Канади, стверджують, що землетрус коштував життя семеро людий. Здовж долини ріки Св. Лаврентія шкода в домах та других будівлях справді поважна. В кількох місцях завалилися церкви.

Східна Канада відчула виразно 4 потрясення. Найсильнійші були вони в містах Квібеку та Ст. Ан де ля Перад. Люди погибли або під румовищами завалених фабричних коминів або просто від серцевого удару наслідком сильного зворушення.

Професор ґеольоґії на шикаґовськім університеті Пол Ґуґ говорить про землетрус, що він є наслідком загального руху американської суші. Після нього американська суша поволеньки затоплюється на сході, підноситься на заході; лишень середина „безпечна".

СМЕРТЬ БУВШОГО СЕНАТОРА КЛАРКА.

НЮ ЙОРК, 2. марта. Тут помер бувший сенатор Вілієм Кларк, відомий ще більше зі своїх кольосальних маєтків в Монтані. Покійний мав при смерти 86 літ. Молодим ще чоловіком поїхав він парою волів на захід та взяв на власність великі простори землі, в яких опісля показалися поклади міди. Завдяки їм Кларк став одним з найбогатших людий в Америці. Він кандидував кілька разів, поки дістався до конґресу; раз проти нього піднесено закиди, що він купив собі сенаторство грішми та відмовлено місця в конґресі.

ЗАКИДАЮТЬ ОБМАНЬСТВА НА ВЕЛИКУ СКАЛЮ.

ВАШИНҐТОН, 2. марта. — Спеціяльний комітет палати послів, що мав досліджувати надужиття в федеральним бюрі друку, предложив уже повній палаті звіт зі своєї праці. Звіт заявляє, що богато урядових бондів є підроблених, богато знищених. Комітет заявляється за повною контролею всіх бондів.

НАВАЛ У СЕНАТІ РОСТЕ.

ВАШИНҐТОН, 2. марта. — Навал законодатних робіт у сенаті що раз більше зростає. Нема дня й години, щоби йому не предложено нових проєктів та нових справ до полагодження. Тимчасом сенат говорить і говорить про маловажні справи, не вирішуючи просто нічого.

Кілька годин дорогого часу забрала нині приміром справа прогибіції. Демократичний сенатор Брус виступив проти прогибіційного закона, доказуючи неможливість переведення його в життя. Він показував, що навіть у Вашинґтоні народ пє, гейби прогибіції не було. Як казав сенатор, навіть судді, насидівшися на судейськім кріслі та розібравши кілька справ за нарушення прогибіції, відходять до салуну, щоби закропитися. Такі самі факти случаються кождого дня в Болтиморі.

МУРИНИ В ОБОРОНІ СВОГО ПРОВІДНИКА, ЗАСУДЖЕНОГО ЗА ОБМАН.

ВАШИНҐТОН, 2. марта. — Пресове бюро Асосішейтид Прес дістав просто копиці телеґрам від ріжних муринських орґанізацій в Злучених Державах і Мексику, в котрих протестується проти увязнення Маркуса Ґарвея, котрого недавно засуджено за обманчиву продажу фарм на муринській кольонії в Африці. Мурини уважають Ґарвея своїм провідником, а присуд на нього пімстою білих.

СВАРКА ЗА ВАРТІСТЬ ВОЗДУШНОЇ ФЛЬОТИ ПРОТИ ВОДНОЇ.

ВАШИНҐТОН, 2. марта. — Боротьба за те, що вартнійше для війни, чи фльота з великих воєнних кораблів на воді, чи фльота літаків у воздусі, ще не припиняється. Міністерство фльоти закинуло ґенералови Мичелови, головному прихильникови воздушної фльоти, що він писав до ґазет та місячників статті проти закона, а Мичел каже, що ому се було вільно, бо його старшина дала йому дозвіл.

Адмірал Фиск виступив в обороні воєнних кораблів. Ґенерал Майлс знова каже, що такі справи повинні бути розбирані на тайних засіданнях, а не розтрублювані по всему світу.

ВЕЛИКІ МАНЕВРИ АМЕРИКАНСЬКОЇ ФЛЬОТИ.

ВАШИНҐТОН, 2. марта. — Здовж західного побережа Мексика почалися нині великі маневри американської воєнної фльоти Тихого Океану. Маневри мають тісну звязь з питанням ваги фльоти яко оборонного средства проти нападу ворога на західний беріґ Злучених Держав. У маневрах бере участь 110 кораблів.

ВОЄННЕ ПРАВО В ЧІЛЕ.

САНТІЯҐО, Чіле, 2. марта. — Чилійський уряд проголосив воєнний стан у чилійських провінціях Сантіяґо, Вальпарайсо й Аконгаґва, щоби, як він каже, [illegible] якомусь революційному заговорови.

ВЗІРЦЕВА КОРОВА „БЕЛЛЯ" ЩО ДАЄ 36 ЛІТЕР МОЛОКА ДЕННО.

На фільварку Яверн Др. Михайла Гайніша, теперішного президента Австрії, є корова, що дає 36 літер молока денно. Корова собі звичайненька,, як кожна інша, але єдина в своїм роді. Хоч її кілька разів фотографано й преміовано, а навіть відзначено її почеесним срібним дзвінком — не зменшила ані трохи своєї молочної видайности. А стала вона такою молочницею з того часу, як дістає належну поживу. Вона є одною з 150 штук товару на фільварку, що обіймає всього 307 морґів землі. І господарство в Яверні доказує, як треба робити, щоби виживлення Австрії зробити залежним від заграниці.

ПЕНСИЛВЕНІЯ ЗА ПРОГИБІЦІЙНИМ ЗАКОНОМ.

Гарисбурґ, Па. 2. марта. — Сенат стейтової леґіслятури ухвалив поважною більшостю голосів проєкт закона про виконування прогибіційного закона, за котрим стоїть ґубернатор стейту Пинщов і всі прогибіційні орґанізації стейту. Проєкт заострює нагляд над виробом і торговлею алькоголю та творить для сеї цїли спеціяльне урядове тіло. Ухвалу переслано до палати послів, котра над нею, ще не застановлялася.

ОБЕРТАЮТЬ ПЕРСИДСЬКЕ ВІДШКОДОВАННЄ НА НАУКУ СТУДЕНТІВ.

Вашингтон, 2. Марта. Палата послів вирішила, що зробити з 110,000 долярів, які уряд дістав від Персії титулом відшкодовання за вбиттє американського консуля фанатичною товпою в перській столиці Теґерані. Гроші призначено на образованне перських студентів в Злучених Державах.

ЩО РОБИТИ ЗІ ЗЕЛІЗНИЦЯМИ В ЧАСІ ВІЙНИ.

Вашингтон, 2. марта Федеральний уряд предложив зібраним тут провідникам американських зелізниць плян заряду зелізниць на час війни. Після сього пляну, виробленого ґенеральним штабом американської армії, всі зелізниці мають бути в час війни під командою спеціяльного зелізничого корпусу армії. Цивілі малиби бути дорадниками сего корпусу.

ЦІЛЕ МІСТО ОБХОДИТЬ ДІЯМЕНТОВЕ ВЕСІЛЛЯ.

Гемненсек, Ню Дж., 2. марта. — Ціле місто Вікоф перервало нині бизнес, щоби відсвяткувати діямєнтове весілля своїх найстарших мешканців, пана й пані Дамарест. Муж має 97 літ, а жена 92. Вони побралися ще в 1850 році. Навіть школи перервали науку, щоби відсвяткувати весілля міського „діда" й „бабки".

ВАЖНЕ РІШЕННЄ ПРО ВИКОНУВАННЄ ПРОГИБІЦІЇ.

Вашингтон, 2. марта. — Найвисший суд Злучених Держав рішив в одній справі, що прогибіційні аґенти мають право задержувати авта і вози та шукати в них за горівкою, хочби вони не мали при собі варанту на ревізію.

БИЗНЕС У ФЛОРИДІ.

Тому пять літ купив нюйорський Жид, Марко Рафальський 32 акри землі над морем в купелевому місті Пам Біч у Флориді за 75,000 долярів.

Недавно він сю землю відпродав нюйорському торговцеви реальностями Джозефови П. Деєви за $775,000, а сей поділив землю на лоти і продав їх в публичній продажі дня 2-го марта с.р. за суму $1,409.37860.

УВІЛЬНЕННЯ ЗАСУДЖЕНИХ В ПРОЦЕСІ АРХИЕПИСКОПА ЦЕПЛЯКА.

Із Сокольницької тюрми в Москві звільнено польських священиків: Васілевского, Іванова, Матуляніса, Пропецкетіса, Рутковского, Януковіча, Малецкого і Тройґу, засуджених в процесі проти архиепископа Цепляка. В найблизчих днях має прийти до виміни звільнених Поляків за вязнених у Польщі комуністів. Виміна відбудеться в Стоміцях, де робляться вже відповідні приготування.

БОЛЬШЕВИЦЬКІ КОНІ И ПОЛЬСЬКИЙ ПЕРЕЇЗД.

Патріотичн і польські ґазети бют у дзвін тревоги: Крізь Польщу їдуть із Чехословаччини й Мадярщини великі транспорти коний до СРСР. Сі коні буцім то замовив большевицький уряд для червоної армії.

ЩЕ ОДНА ЖЕРТВА ПОЛЬСЬКОЇ „САНАЦІЇ".

В Лодзі збанкрутувала найстарша текстильна фірма Юлія Гайнцля, яка удержувала 20 робітників і богато урядників. причиною банкроцтва є недостача оборотового капіталу для піддержання продукції, та цілковита неостача кредиту.

В СТРАХУ ПЕРЕД „ОВАЦІЯМИ."

Еспанський король Альфонс, що задумав подорож до Арґентини, змінив проєкт і остався в дома, бо арґентинський уряд остеріґ його перед „оваціями" місцевих анархістів, які моглиб зашкодити його королівській милости.

МОНОПОЛЬ СОЛИ В ПОЛЬЩІ.

З днем 1. ц. м. увійшов в життє розпорядок президента польської держави про заведення одностайного монополю продажі соли на цілому просторі польської республики. Поки що ціни останутъ не змінні.

НОВА ПОВІСТЬ В. ВИННИЧЕНКА.

Володимир Винниченко приїхав до Праги де зараз друкується його велика три томова фантастична по вість про майбутнє европейської культури „Соняшна машина".

Повість вже з рукопису перекладено на чеську, німецьку та французьку мову. Чеський переклад зробив відомий прихильник української літератури др. Харват, незалежний соціялістичний посол до парляменту.

КАНДИДТ НА НАДГОРОДУ НОБЛЯ.

Кандидатом на надгороду Нобля з области літератури на 1925 ріа висувають мадярського письменника Франца Черґеча.

ВБИЙСТВО УПРАВИТЕЛЯ ЦАРСЬКОГО СЕЛА.

Оселя російської царської родини Царское Село, націоналізована більшевиками дісталася блищій родині большевицького понентанта. Зіновєва. Управу дібр доручено комуністови Галейчакови. Але той так погано поводився із селянами, що ті весь час грозили, що убють його, що й вкінці зробили. Цими днями найдено Галейчука замордованого невідомо ким.

НАПАД НА КОРДОН.

На граничному відтинку поблизу Гощі, рівенського повіту напало нечайно на польську станицю трьох кінних диверзантів, що почали пальбу до станиці, після чого вернули за кордон. Підчас пальби ранено рядовика Томека, якого перевезено до шпиталю.

СВІТОВИЙ РЕКОРД В ШАХАХ

Визначні світові шахісти як Ляскер, Капаблянка, Тарраш і инші не тільки грають у шахи на виджене, але і тзв. сліпі партії. Російський майстер Альохін поставив тепер у Парижі новий світовий рекорд на скількість у сліпих партіях. Він грав відразу 28 партій, не бачучи ні одної з них. З цього виграв 22, три програв, а три вийшли розіграні. Турнір тривав від 10 год. рано до 11 год. в ночі, при чому противники Альохіна могли довільно змінятися і заступати себе. Три програні партії були грані не з поодинокими грачами, але з цілими товариствами.

КАНЦЛЄР ЗАЙПЛЄР ВСТУПАЄ ДО МОНАСТИРЯ.

Бувший австрійський канцлер Зайпель з нагоди святого року вийде ди Риму на чолі австрійських паломників і там по зложенню привіту папі вступить до монастиря. В монастирі, як подають часописи має він підготовитись до вищої гідности, яку папа має йому надати.

Кандидати на нового президента Німеччини.

БЕРЛІН, 2. березня. — Вибори нового президента Німеччини мають відбутись за кілька тижнів. Одначе вже тепер ріжні партії висувають своїх кандидатів.

Правиця висуває кандидатуру теперішнього канцлера дра Лютера і він покищо має найліпші вигляди.

Католики видвигають кандидатуру бувшого канцлера дра Маркса.

Лівиця зокрема соціял-демократи висувають теж своїх кандидатів.

ФРАНЦУЗИ ХОТЯТЬ ЙОСИФА КАЙО НА ПРЕМІЄРА.

ПАРИЖ, 2. березня. — Змінливі у своїх симпатіях Французи тепер звертаються до недавно виклятого Йосифа Кайо яко будучого спасителя Франції і хотять його на міністра на преміера на місце Ерріота.

Публика і преса його витає як мужа провидіння, а посли заявляють, що відступлять йому місце в парляменті, щоб кандидував на посла.

НІМЕЦЬКА ПОЛІЦІЯ І „ВОЄННИЙ ДУХ" НЕБЕЗПЕЧНІ ДЛЯ МИРА ЕВРОПИ.

ПАРИЖ, 2. березня. — Французький полевий маршал Фош, голова аліянтської військової контрольної комісії, заявив, що звідомленне сеї комісії про зоруження в Німеччині виявлює, що Німеччина навіть в теперішній хвилі готова до війни проти Франції.

Він каже, що Німеччина має готову і засібну армію до війни. Особливу увагу звертає на се, що німецька влада вправлює свою поліцію на військовий і воєнний спосіб. Се, на його погляд, небезпечне для Франції і для мира в Европі, тим паче, що Німці ще не покинули „воєнного духа".

ФРУНЗЕ ХОЧЕ ОФІЦИРІВ З УСІХ КЛЯС НАСЕЛЕННЯ.

МОСКВА, 2. березня. — Новий большевицький комісар війни Михайло В. Фрунзе виголосив учера другу промову про справу зоружень Росії.

Він говорив на конференції комуністів членів армії і сказав, що теперішня військова сила Росії, яка виносить 562,500 людий, не буде вистарчаюча у випадку війни для переведення повної мобілізації. Тому, казав він, Росія мусить побільшити свою армію.

Далі він сказав, що Росія мусить бути ціла озброєна і в її армії мусять бути не сотки тисяч але міліони, бо тільки тоді вона зможе виступити в обороні Росії перед ворогами.

Вкінці Фрунзе заявив, що комуністи не вистарчають на офіцирів до російської армії. Треба, казав, далеко більше офіцирів і тому треба приймати кандидатів на офіцирів з усіх кляс".

ПОМЕР ПРЕМІЄР ШВАЙЦАРІЇ.

БЕРН, 2. березня. — Сьогодня помер тут нагло премієр Швайцарії Адольф Штайґер. Він мав 66 літ.

СВОБОДА СЛОВА.

ҐЕЛСІНҐФОРС, столиця Фінляндії, 28. лютого. — З Кронштадту біля Петербурга сповіщають, що большевики розстріляли там 5 моряків за проти-большевицьку аґітацію.

САМОГУБСТВО ЖЕНЩИН.

РЕВАЛЬ, столиця Естонії, 28. лютого. — З Москви повідомляють, шо там в останніх часах богато дівчат і жінок поповнило самовбийство. Виявилось, що вони відбирали собі життє серед розпусною і розгульного життя.

НІМЕЦЬКО-ПОЛЬСЬКІ ПЕРЕҐОВОРИ.

БЕРЛІН, 28. лютого. Дня 2-ого березня (марта) приїде сюди польська делеґація на німецько-польські переговори у справі заключення торговельного договору.

АРАБИ В ПАЛЕСТИНІ ПРОТИ БАЛФОРА.

ЄРУСАЛИМ, столиця Палестини, 26. лютого. — Арабські орґанізації проголосили прилюдно, що колиб приїхав до Палестини лорд Балфор, то вони в цілому краю уладять проти нього демонстрації.

Палестинські христіяни прилучаться до них.

(Британський диплъомат лорд Балфор дав почин до створення независимої Палестини, яку віддано в руки Жидам, хотяй їх там лиш 10%, а Арабів 90 %).

ЦАРСЬКЕ ВІЙСКО.

ШАНҐАЙ, Китай, 26. лютого. — Російський большевицький амбасадор в Пекіні зажадав від китайського правительства, щоб розпустило російський царський леґіон, який стоїть біля Шанґаю в силі 1,000 жовнірів.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ .75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ЕБЕРТ.

Тому 6 літ була велика подія в Німеччині. Тоді упав старий могучий цісарський рід в Німеччині. Держава стала республикою і її головою вибрали установчі збори у Ваймарі робітника Фрідріха Еберта, котрий тоді був соціялістичним послом і одним з провідників німецької соціял-демократичної партії.

Така радикальна зміна була громом на уми Німців.

Аристократія, що величалась цісарським двором і парадами, в яких брала участь, приняла се з придавленим гнівом і злобою. Вона збувала зміну злобними насміхами з президента і його жінки, кажучи, що він нікуди не піде, ані нікого до себе не запросить, бо не вміє їсти ножем і вильцями, та що в палаті, де йому призначено жити, жінка сама буде замітати і т. д.

Коли про се говорили Ебертови, він відповідав одним словом: Нехай!

Та вкінці славетна аристократія побачила, що вона стріляє сліпими набоями проти Еберта, бо раз, що найвисшого представника нації не годиться виставляти на сміх, а друге, що всі сплетні про нього були брехнею, бо він, хотяй робітник, умів у товаристві, чи в розмові зі світовими політиками поводитися з повним достоїнством свого становища. І так аристократія мусіла замовкнути.

А за нею і вся так звана „інтеліґенція", яка також спершу насміхалася із свого президента-робітника.

Зновуж робітники і мужики були горді з того, що їх представник став найвисшим достойником в державі.

Раділи і соціялісти, що президентом став соціяліст. Але яко президент він не був соціялістом, тільки безпартіним Німцем. Він сказав, що він не президент соціялістичної партії, але цілої німецької нації і при сьому становищі видержав до останка. Держачись тої лінії, він був посередником між всіми ґрупами і взаїмно їх годив, а крайників поборював, одначе теж не крайним способом.

* * *

У своїй простоті і скромности, а присьому і розумности у вирішуванню важних питань у найтяжших хвилях він нагадував трохи Линколна.

Коли Еберт став президентом, він майже не змінив способу свого життя. Жив далі дуже скромно й ощадно і вчасі кризи доручив, щоб його платню, і так малу, обтято на половину, але заборонив про се оголошувати, щоб не гадали, що він се робить для слави. Його діти працювали, тяжко зароблюючи на хліб, хотяй батько був президентом републики, таксамо як і передсим.

* * *

З того усього поведення покійного Еберта видно одно, а саме, що він був чоловіком високої інтеліґенції. Інтеліґенції чоловік не набуває. Чоловік родиться: високо інтеліґентний, інтеліґентний, мало інтеліґентний або й дуже мало інтеліґентний. Длятого буває, що чоловік не писменний може бути високо-інтеліґентний, а чоловік з матурою й університетом може бути дуже мало інтеліґентний.

Англійський писменник Бесент каже, що мало інтеліґентного чоловіка пізнати по сьому, що все і всюди і при кождій нагоді пускає „джовки" і все сміється та дуже голосно говорить і чимнебудь дуже іритується; а високо інтеліґентного по його скромности. Отакими скромними були Линколн і Еберт. Бо вони хотяй були люди прості, але були високо інтеліґентні.

Якби Еберт був чоловіком малої інтеліґенції, як наприклад бувший кайзер або Зіновєв, він був би розлютився ізза глузовань з нього, але він був високої інтеліґенції і був певен, що се його вороги в будучині пізнають, і тому казав: Нехай!

І велика тому шкода Еберта президента й Еберта чоловіка.

Хто зрозумів вагу Рідної Школи.

Письмо до Обєднання в Филаделфії: „Я був неписменний, аж завдяки трудам нашого пароха о. Чапельського навчився писати і читати. Яка то радість для мене то описати Вам не можу. Але й великий сум мене огортає, коли вичитую тепер своїми власними очима в наших часописях про то, що Ляхи вирабляють на нашій рідній землі. А найбільше мене болить наша Рідна Школа, яку Ляхи хочуть знищити, бо вони хочуть, щоби наш нарід був темним, а тоді лекше буде їм над ним панувати. А я сам переконався добре, що значить чоловік темний, а що просвічений. Сам я просвітився і того світла бажаю нашим братям в краю, тому і висилаю до Вас $20 на ратунок нашої рідної школи в краю. Кромі того висилає ще оден чоловік, Михайло Макар $5, як народний податок за 1925 рік, а о. Чапельський передав $6 як податок за перший піврік з 1925 року.

Поволи може вдасться нам зрушити нашу громаду до на[illegible] роботи, то тоді перешлемо більше.

[illegible]

Добрий музика, та кепський політик.

(З нагоди нових виступів Падеревского на концертовій естраді в Римі).

I.

Др. Леон Біліньскі, що вмер перед двома роками — це був старий політичний польський „виґа", кований як то кажуть на чотири ноги. Вже перед 54-ма роками зістав він доцентом а далі професором університету у Львові і то одним не з гірших. Родився він 1846 р. в Заліщиках але діточі літа пережив в Іспасі під Коломиєю, де його батько був дідичем. — Коли ми посли та члени палати панів в 1911 році зібрались у цісарськім бурґу для вислуханя престольної промови, Біліньскі пізнав зараз по ноші посла П. Лаврука, що він з Іспаса та розпочав з ним балачку. Лаврук і нагадав йому тоді одного бідного, тоді ще живучого в Іспасі Жида, до котрого Біліньскі хоронився, коли його мачуха набила, і він мусів з двора утікати.

Білінські зістав в р. 1892 шефом секційним в міністерстві торговлі і тогож ще року ґенеральним директором державних залізниць.

Вже три роки пізнійше він став міністром фінансів, на котру ту посаду еще раз пізнійше вернув. В межичасі був він також ґубернатором австро-угорського банку і я добре памятаю одну важну фразу, якої ужив він в своїй промові до урядовців банку обіймаючи цей важний пост.

„Нур кайне-нервезе фервальтунг!" — значить: „лише ніколи нервозна адміністрація (управа)". І це велика правда; урядованнє під впливом нервів, під впливом першого вражіння — мусить бути все недоладне та шкідливе. Послом до парляменту був Біліньскі від р. 1883 до 1892, потім від 1897 до 1900, а потім від 1907 р. аж до розвалу Австрії. Вибух війни застав його на дуже важнім пості спільного (австро-угорського) міністра фінансів, котрий тим самим був головним зверхником Босни і Герцеґовини. Наслідник престола архикнязь Фердинанд не дуже його долюблював. Насупроти поради Біліньского він поїхав в червні 1914 р. до Сераєва, і там його і його жінку влучили кулі заговірників. Це стало причиною, що вибухла світова війна. Підчас війни Біліньскі уступив з того становища, але зато став головою Кола польського в австрійськім парляменті, що давало йому великий вплив на правительство. — По розвалі Австрії покликав його Падеревскі до Варшави на польського міністра фінансів, але він цего місця довго не загрів.

Як я зазначив вже — був Біліньскі дуже проворним і тому й небезпечним політиком. Але він вийшов з так званої „краківської" або „станьчиківської" школи і не був таким безоглядним шовіністом як на примір Ґломбіньскі. Він же і був зачинщиком сих переговорів між Українцями і Поляками у віденськім парляменті, в котрих з українського боку брали участь лише посли Кость Левицький та Василько без відома всіх инших послів українських . Доперва по смерти Біліньского, коли вийшли минувшого року його посмертні спомини — довідавсь і український загал і бувші укр. посли про ті славні переговори. І тоді доперва дотичний уступ зі споминів Біліньского дістався до „Діла" та до американської преси. Бачимо уже з цего, що то за спритна голова була той старий польський заводовий політик, котрого пок. Василько називав перед нами пословами „альтер ґанеф" то є „старий злодій".

Впрочім незадовго вийдуть спомини дра Костя Левицького, то довідаємося дещо більше про ті славні „пере[illegible]

З уваги на це, що власне недавно вернув до Польщі пан Іґнац Падаревскі, що в р. 1919 подвизався у Варшаві яко премієр-міністер —, я позволю собі дещо тут напровадити зі споминів Біліньского, що відноситься до того власне часу.

Біліньскі прибув до Варшави в липни 1919 р. і побачивши, який страшний безпорядок панує в польськім правительстві, а зосібна в міністерстві фінансів, поставив славних тоді „10 пунктів", від котрих принятя зробив зависимим обняте міністерства. Не було в тих „пунктах" властиво нічого такого, щоби могло здивувати горожан держави упорядкованої і правленої стисло після законів. Але в Польщі, **де пані Падеревська рішила про найважнійші справи** а перший ліпший смаркач їздив на державні кошта заграницю та накуповував за міліони чорт зна які, звичайно непотрібні товари, в Польщі тих 10 пунктів викликали прямо сензацію. Остаточно мусіли таки міністри держатись тих пунктів і лиш Падаревскі уважав, що вони його не обовязують. У них було між иншим сказано, що буджет кождого міністерства мусить бути затверджений міністром скарбу, і що не мож того буджету переступити без дозволу того міністра. Не вільно було також жадному міністрови розпоряджатись самовільно державними доходами а всі доходи мали негайно впливати до центральної каси міністра скарбу. Також не вільно було поодиноким міністерствам на власну руку затягати пожичок, або инших зобовязань (нпр. робити закупів), так як і до того є міністерство скарбу і т. ин.

Пан Падеревскі підписав так як і другі міністри тих 10 заповідей Біліньского, але їх цілком не держався.

Інтересне є оповідане Біліньского про це, як то він обнимав урядоване.

„Того самого дня, коли я представився Пілсудському — поїхав я на королівський замок, щоби представитися президентови міністрів п. Падеревському і його жінці, бо — звісна річ — пані Падеревска властиво правила Польщею за посередництвом свого чоловіка. Як учить загальна а і польська історія — такі відносини не були ані нормальні, ані для народу корисні. Однак в данім випадку було би це може для Польщі меншим злом, бо пані Падеревска посідала більше політичного змислу, ніж її фантастичний супруг.

На жаль однак і вона не була самостійною, але стояла під впливом свого гидкого окруження.

Впрочім Ґадаревскі робив враження ґеніяльного мистця, знаменитого патріота та наївної політичної дитини у одній особі. Пані Падеревська знову — під оглядом товариським гарно уладжена, чемна, гостинна і очивидячки розумна а навіть добра але лиш для тих, що були її послушні та віддані. Але я на жаль тої прикмети не мав.

Паньство Падеревскі на велике диво — мешкали в королівськім замку, в котрого передпокоях аж кишіло від військової сторожі та від цивільних секретарів — цілком так, як би там мешкав якийсь король, або начальник держави. Навіть у цісаря Франц Иосифа не було так шумно, а у Пілсудського було таки цілком скромно".

Др. К. Трильовський.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

КОНВЕНЦІЙНІ ПРОЄКТИ.

73.

Порт Джервис, Н. Й.

З огляду на зближаючуся конвенцію У.Н.С. піддаю під розвагу:

1. Щоби конвенція і надалі відбувалася, що 4 роки, так само головні урядники на такий самий час.

2. Щоби календарі члени діставали даром раз на все; у календарах, щоби був адресар всіх відділів кождого року. у тих календарях, щоби містилася всемірна літопись; ми того хочимо бачити раз на все, бо то є пожиточни для всіх.

3. Єсли члени є 25 років в У. Н.С. щоби йому дати процент від тих грошей, що платив 25 літ, а єсли ні то зменшити йому його місячний податок, щоби йому лекше виходило.

4. Щоби з головної каси видано 50,000 і купити фарму та збудувати український сиротинець, бо наші сироти пропадають, то значить сироти по наших членах і так само для старших членів, що не мають родини та жадного притулку на старші літа в Америці.

5. Щоби з головної каси відділи діставали позичку на примір на будову народного дому, як хочуть збудувати. В такім домі має находитися галя на мітинґи, читальня відбуванне представлень і т. д., щоби своїм членам жадного проценту не рахувати по жидівськи, але всім однаково, щоби так на головній конвенції панове делеґати ухвалили процент однаковий для всіх відділів та своїх членів.

6г. Щоби У.Н.С. старався завести якесь користне підприємство, де би наші Українці могли найти якесь занятте.

7. Член, котрий стоїть довший час в нашім товаристві, на приклад 1 тисяч, як би він хотів свою посмертну суму підвисшити, то в такім разі не повинен платити більше, як платив від 1,000 долярів.

8. Щоби не накладати більше фондів на членів, як до тепер платять, бо У.Н.С. згубив богато членів тому пару років через підвисшення фондів.

Григорій Лисяк.
секр. від. 198.

74.

Скрентон, Па.

Читаючи проєкти конвенційні задумав і я дещо написати:

1. Годжуся з Н. Шайняком, щоби Свобода виходила в неділю, половина малаб бути гумористика, думаю, що фонду адміністраційного вистарчить, тимже можна придбати більше передплатників.

2. Щоби Грамоти членські замінити на полиси.

3. Шіснайцята конвенція повинна постаратись, щоби можна майнерам заобезпечитись на дві тисячі. Ми знаємо, що майнерів в У.Н.С. майже половина членів, а вони не мають тих прав, що другі члени, приміром не можуть обезпечити себе на дві тисячі тай ідуть до чужої орґанізації. Позичати гроші на морґеч на реальність. майнерови не позичають; мусить вичити в чужих і платити процент чужим, коли можна своїй організації платити.

4. Окружних інспекторів конвенція не малаб вибирати, тілько головний уряд мав право надати визначений округ члена заслуженого і дбалого о добро У.Н.С. Такий інспектор старавбись о зріст У.Н.С. і полагоджував всякі справи по відділах.

5. Годжусь з проєктом М. Біняна, щоби накладати більше фондів.

В. Захарчук.
секр. від 280

75

Нюарк, Н. Дж.

Сим піддаю під увагу Впов. делеґатам на 16. конвенцію У. Н.С. і моїх пару проєктів:

1. Щоби конвенція ухвалила повне вотум довіря урядови У. Н.С. за його щиру працю для орґанізації за минулі роки, щоби ті самі урядники позістали на далі.

2. Попираю проект, що до основання Сиротинця для сиріт по членах У.Н.С.; думаю, що пересічно кождий член бувби з і сего вдоволений, знаючи, що в разі його смерти діти не будуть валятися по „пурґавзах' але знайдуть батьківську опіку в сиротинши У.Н.С.

3. Конечним є, щоби конвенція і заразом Екзекутива взяла під увагу проєкти що до полекші плаченя вкладок на старші літа. Думаю, що сим можна вибити оружя з рук аґентів инших асекурацій, котрі перемовляють наших людий, кажучи, що член У.Н.С. мусить вічно платити, хотяйби навіть жив і сто літ.

4. Щоби діти належачі до У. Н.С., що найменше десять літ могли по скінченню 18. літ життя дістати бодай половину з тої суми, на котру є обезпечені.

5. Щоби часопись виходила на далі денником, як до тепер на 4 сторони, а суботнішне число, щоби могло мати 12—16 сторін друку і дещо ілюстроване котре малоб заступити і число недільне, і в котрімби що найменьше одна сторона була призначена для наших женщин в сей спосіб далобся бодай в части заступити брак недільного числа і рівночасно виповнити ту недільну програму на поли просвітнім серед наших женщин.

І. Височанський.
член від371.

76.

Йорквіл, О.

З нагоди зближаючоїся конвенції У.Н.С. від. 77. У.Н.С. станув на тім становищи, що членство повинно інтересуватись конвенцією У.Н.С., а не одиниці. Длятого ми вибрали комітет з 4 людий, котрий би слідив за такими проєктами, котріб могли справді принести много добра членам У.Н.С. Комітет сей мав прослідити потреби У.Н.С і піддати свою гадку перед членами на звичайнім мітинґу, щоби і члени сказали своє слово чого вони хочуть. Нехай члени з инших від. У.Н.С. не думають, що на то тільки вибирається делеґата, щоб він про все думав; делеґатови треба помочи, йому треба дати інструкції, щоби сей делеґат знав, за чим він побивається. А хтож йому має право дати ті інструкції, а, як не члени даного відділу. Делеґат, коли поїде на конвенцію і коли поверне назад, щоби здати справозданнє перед членами, а колиб даному делеґатови закинули члени, що він не працював на користь членства; то сей делеґат може сказати, що він ділав під впливом свого розуміння, та без жадних вказівок без членів. То чиж можуть члени судити такого делеґата?

Делеґата повинні контролювати члени, котрі його висилають, і ми віримо, що то більше причиниться до піднесення праці для добра членів і У.Н.С.

Ми низше підписані на тій підставі по довшій надумі позволимо собі поставити слідуючі проєкти, котрі, колиб увійшли принеслиб много користи У.Н.С.:

1. Щоби головні урядники У. Н.С. не побирали дієти, коли вони побирають місячну платню з каси У.Н.С., бо деж хто видів, щоби побирати дві платні за один страчений час.

2. Щоби до молодечого департаменту приймати дітий і нечленів У.Н.С., бо то причинюються до зросту орґанізації У.Н.С.

3. Щоби справа сиротинця була полагожена на сій конвенції, бо се есть дуже пекуча справа У.Н.С., яко найбільше запомогова українська орґанізація повинна вже раз занятись сиротами по членах; нехай ті сироти не валяються по під чужі плоти.

4. Щоби член, котрий дожиє до 60 літ, а не може працювати більше дістав четверту часть зі свого посмертного за життя.

5. Щоб конвенція У.Н.С. відбувалася, що 4 роки, в осідку У.Н.С. а коли се неможливе, щоби відбувалася в тій місцевости де є Народний Дім, то ті гроші пішлиб вруки українські, а не в чужі части ворожі.

6. Щоби усунути т. зв. ліни, бо чейже т. є. неслушно, щоби ті люди, котрі працювали над розвоєм У.Н.С. через то саме терпіли.

7. Щоби виготовити адресар кождого відділу У.Н.С., щоби відділи могли порозумітись в разі потреби.

8. Щоби старатись о злуку всіх українських орґанізацій в одну, тоді справді така орґанізація може принести много хісна для Українців в Америці, як і в старім краю.

9. Щоби уряд У.Н.С. був вибраний делеґатами після здібности їх, а не починати писаннє щоб уряд зістав той самий, що є, се не є проєкт, а аґітаційний зміст, по котрім малиби перейти старі урядники без жадних перепон.

10, щоби конвенція зачинала свою працю від 9 години рано кождого дня та не тратити дорогого часу на ріжні церковні церемонії, як се бувало.

11. Щоби делеґат мав голос на 75 членів, або менше, а коли є більше, як 75 членів, то на кожде додаткове число оден голос, а не посилати делеґата на кошт відділу, бо то витрата гроший.

12. Щоби делеґати рішали справу календаря на конвенції раз на чотири роки, то се зменшить витрату грошей на референдум кождого року.

13. Щоби уряд У.Н.С. спочивав вруках світських людей. Ми повинні раз станути на точці, що запомогова орґанізація є світська.

14. Щоби часопись Свобода була редаґована в дусі безпартійнім, бо ми віримо, що богато членів не хоче вступати до У.Н.С. тільки через те, що Свобода накидується на инші погляди і напрями.

За комітет проєктів:
Ґнат Українець
Андрій Волосянин.
Іван Станько.
Никола Зарічний.
Василь Кабан.

77.

Рочестер, Н. Й.

Читаю уже 24 проект, та думаю над тим і находжу богато таких точок, котрі цілком не надаюся. Вибрані делеґати проєктують богато непотрібних точок.

Нім зачну про них говорити, то прошу шановних делеґатів не гніватися на мене. Я читав, що делеґат з Перт Амбой і з Вілминґтону не годяться, щоби конвенція почалася на 6-го цвітня.

Я не можу найти причини, тільки думаю, що ті делеґати мусять бути бизнесмени, або римокатолики. Інакшої причини нема. Як так, то вони не повинні були приниматися за делеґатів на конвенцію, если їм шкодить у їх бизнесах. Я переконаний, що наші Українці тільки знають таких людей ставити на чолі орґанізації, котрі є бизнесменами, а робітник, котрий у шапі працює т. з ним на бік, бо він нігде не був і нічого не знає. Я думаю, що то не так кождий здорово думаючий може постояти у народній роботі. Я не противлюся тому тільки знаю, що конвенція мала відбутися у 1924 році, але, що було брак конвенційних фондів, то мусілося перенести о рік піз-

нійше. Раз назначена, щоби відбулася від 6. до 11. і так повинно бути, а не щоби переносити ся з тої вперед, бо нема жадної причини.. Друге наші делегати пропонують конвенції усякі полекші і уступки, як старим, так і молодим членам. Я думаю, що колиби ми так поступили, то наша організація, а особливо У.Н.С. розлетібися в короткім часі.

Шановні делегати, не думаймо, що як У.Н.С. має вже поверх мілион долярів, що то є велика сума і що з чим робити. На мою думку се є нічого проти других асекураційних компаній. Як би так американські асекураційні компанії зачали робити, то побанкрутувалиб, як би дали такі привілеї, як наші задумують.

Шан. делегати возьміт під розвагу, чого У.Н.С. потребує, а особливо українська еміграція в Америці, того, що д. М. Мурашко у своїм проекті пропонував т. є укр. нар. сиротинець, котрий нам конечно потрібний в Америці. Я наведу факти кілька я сам знаю про сироти наших Українців, що скитаються по чужих сиротинцях у недостатках то голоді.. А чейже ми, яко організовані люди уже можемо спомочися на свій нар. український сиротинець для тих сиріток, що гублються по чужих та не знають хто був їх батько і мати. Я бачив на свої власні очи сироту мого приятеля; коли прийшов я відвідати до одного з рочистерських захистів у неділю. Питаюся, а ти чого такий подрапаний, а хлопчина з плачем, каже, що старший від него подрапав мене і каже вуйку візьміть мене відси, бо я учора невечеряв і нині не снідав, за то, що провинився. Другий факт член в. 317 дав свої півсироти до протестанського захисту та уже не знають бідні, що они є, бо української мови не розуміють. Таких сиротів подостатком у кождім місті, де лиш Українці живуть. Може дехто скаже, що у нас є сиротинець у Филаделфії і се є український. Я також кажу,що так, але против него не хочу згадувати бо деякі наші сирітки просилися до него, то відповідь була, що нема місця, то не жалувати нам що наші сироти губляться тому, що нема свого захисту.

Тепер пропоную, що за то, що маємо давати якісь ліпші привілеї старим і молодим членам, то ліпше, хай У.Н.С. побудує сиротинець то тим самим осягнемо висший степень у чужого народу, а ті сироти, котрі будуть у нім виховуватися, то будуть Бога молити за У.Н.С. та за його членів, та будуть знати, що они є діти українського батька та матери.. Тепер пишу, коли перейде на конвенції ухвала за сиротинцем, то будувати його так, щоби було коло него найменше 200 акрів землі, щоби був свій хліб, мясо молоко, городина, овоч, ну і школа. Сиротинець можна будувати за суму 100,000 долярів, то щоби К.Н.С виасегнував три пайки ц. є 75,000 а члени 25.000. Кождий член доляра на рік, або 8 цнт. на місяць що року. Часопись Свободу, як можна то побільшити 4-ох на 6 сторін, і так само на неділю видавати.

Коли дитина переходить у старші члени, то її за якусь частину можнаби купити якийсь дарунок.

Петро Гриньів.
заст. дел. від. 367.

78.

Оборн, Н. Й.

Читаючи проекти Шановних дописувателів і роздумуючи над ними розсудно вважаю своїм обовязком дещо собі на ті дописи додати. Я був агентом в Продентіно Ко, і ніколи вигдето не чув, щоби член щоби член котрий належав до асекурації хотяй і 50 років, мав виплечену полісу, коли не має 70 літ життя або коли не є невиліччимо хорий?

Чи ви чули, хто, де і коли, щоби якась інша асекураційна компанія давала своїм членам роботу за їх гроші на посмертне? Чи яка инша асекураційна компанія має фабрики для „по лісі голдерс"? То впрост видумки без попертя.

Щоби шановні дописувателі числили рівно всіх при уряді не вибір, чи то священика, чи простого робітника і не надіялись на нікого і на нічию честь.

Кождий Українець, котрий належить до У.Н.С. на поважну суму, хотяй оставляє припадково свою родину в часі наглої смерти, то діти вправді остають сиротами серцево, але матеріяльно не мусять бути бідними, коли їх родичі знають У.Н.С.. Ставити сиротинець то зесть неможливо, Кошта за великі а на той 1 міліон, то маєте понад 25,000 членів, котрі колись той міліон будуть дерти, а молодших мало приступає.

Чи еще хочете накладати фонди на тих, котрі той міліон зложили?

Що до зміни конвенції на інший час через латинські свята то на конвенцію думаю не їдуть латинники.

Дальше, коли місцеві секретарі через свій труд дістануть нового члена то повинні побирати більшу надгороду ніж тепер побирають.

Дальше, конвенція має рішати справи тільки організаційні, а не инші.

Уряд У.Н.С. повинен бути не партійним — кумівським, — але провадити роботу їм надану після статута

Радьте пани делегати, щоби на добро вийшло для організації.

Емилиян Савари.
дел. від. 38.

79.

Москігон, Миш.

В числах нашого органу в рубриці присвяченій передконвенційним проектам є порушені дві важні справи:

Перша справа порушена д. М. Мурашком, д. Беля та Дм. Братусем, а саме: Справа сиротинця та приют для немічних, або бурса з якої малиби вийти хосенні Українці та Українки для свого народу, бо інакший звичайний сиротинець моглиби заступати американські того рода інституції. Така інституція, щоби відповідала своїм вимогам мсуить мати певний фонд.

40,000 чи 50,000 долярів, думаю є цілком невистарчаючою сумою до подібного діла.

Закладобися невиносимий тягар недостач на плечі заряду такого інституту, які би мучилися самі в нім і разом з ними сироти, що би були там.

На збирання жертв на ту ціль не можна спускатись. Здається неразу виходить так, що треба більше видати на збирание жертв, ніж тих жертв зберется.

Та се не значить, що таку думку треба опрокинути; для неї треба працювати, щоб вона в дійсности стала доцільно виконаним ділом. До неї хочу ще раз вернути в другому місці.

Тепер скажу пару слів, про другу важну справу порушену шановним дел. 7. від. який назвав її „Endowment Policy", себто така, після якої ми моглиби забезпечуватися на протяг 20 літ, а по тому протязі могли одержати 2,000 дол. значить суму, на яку хто забезпечиться, а ще дальше залежалоби вже як уложеного статуту, нпр. член вибравши своїх 2,000 все ще є забезпечений на суму 1,000 дол., або яка невиліччима недуга чи каліцтво звільняє члена від дальшого плачення розмету, але не зміняє його забезпечення.. Та се відносить до статуту, чи до комісії, якаби його начеркнула членству до одобрення, після державних законів.

Головна річ, щоби завести в нас і чи можливо?!

Отже на сім місце хочу просити 1 думаю не помилюся, коли додам, що всі члени прилучаються до моєї просьби, щоби, коли хто ознакомлений із законами Злучених Держав, в сій справі, або хто мігби роздобути певних інформацій, може хто з українських адвокатів або наш організаційний уряд, нехай пояснять вимоги законів на сторінках найблизшого числа нашого часопису.

Від себе додаю: коли хто хоче пса вдарити, то бука знайде. Також правда, щоби вдарити, то таки треба конечне бука.

Все зробиться, коли є на те добра воля. В сій справі здаєсь, знова капітал буде найбільшою перешкодою.

Треба нам буде вибрати до сього специяльну комісію; вона виготовить проект, який розуміється відповідати буде законам сего краю.. Також тая комісія виготовить плян, як роздобути потрібний капітал до сього діла. Плян припустім мігби бути такий: Порозумітися з другими Укр. Зап. Організаціями, котрі також моглиби створити подібні комісії у своїх організаціях, або просто може наша організація моглаби продавати уділи на сю ціль.

Користи із заведення в нас булиби великі, як матеріяльні, так і моральні.

Думаю, що теперішні члени навіть старші піднеслиби свої забезпечення, тому, що ніхто не знає, як довго буде жити і не може знати, коли може вмерти.

Число членів намножилобися многократно.. У нас сталиби членами, навіть тії, що стоять у других організаціях.

Тим наша організація перетворилабися з міліонової в кількадесять міліонову чисто внеінародну українську фінансову організацію.

Така далаби тревалий грунт під згаданий висше сиротинець та приют немічним, а навіть змоглаби фінансувати і другі філянтропійні заведення потрібні для нас.

У.Н.С. вже є досить поширеній приміром навіть на Канаду.

А в західній Канаді велике число наших фармерів в Норт Америкен „іншуренс"

До сеї роботи ся компанія ужила українських свідоміщих людий, яко агентів. Нині чільнійші Українці навіть були урядниками, як дістріктовими менажерами то що певно, що й нині є. Они мали моральну сатисфакцію, що тая компанія видала деякі друки в українській мові, а поруч сего мали добру платню, або комісове, або одні і друге. Та всеж вони і одні із жалем бачили, як віддають свій труд, який приносить міліонові доходи не українській інституції. Не інституції, в якій українські фармері та робітники мали рішаюче слово.

А скільки є ще гарних Українців в других асекураціях, які заробляють на своє життя, про се хиба вже не треба споминати, які ґмахи, та хмародери ці асекураційні підприемства мають.

Доходи, які ідуть від нас Українців в чужі руки, якими не маємо прав рішати, як отсе в У.Н.С. рішаємо, удержалиби приюти та сиротинці з добірними професорами не лише в сій країні, але і в старому краеви.

Хочу натиснути на те, що не скорше закладати сиротинець, або що подібного, доки не буде на се потрібного відповідного фонду., чи вигляду на такий.

Ще одно думаю булоби дуже гарним, та користним для загалу, а то щоби дати товчок щоби один одинокий раз в рік спільними силами скількох видавництв видати дійсний альманах — календар. Таку річ можна розповсюднити в більшій скількости поміж нашу суспільність, а она набувши такий малаби в себе під руками дійсний бізнис народнього добутку за цілийрік. Книга булаби дійсним подарком різдвяним і окрасою в найвибагливійшій хаті

Видавництва з меншим трудом видалиби більшу видатність Часопись „Свобода" десь то не може читати що дня, не стає в него часу, отже отягається з передплатою. В далеких місцевостях одержуємо гуртами два три рази на тиждень.

Знова денник вигідний в більших містах. Отже булоби порадно видавати також і тижневик ілюстрований на 12 стор. Таке недільне число повинно би вийти з редакції вже в середу, щоби до суботи вже було в передплатника.

Зі щирим привітом.

К. Ружицький.
дел. від. 131.

80.

Елентавн, Па.

Переглядаючи кождий проєкт поміщений в часописі Свободі, се мене дуже тішить, що наш нарід дуже інтересується своєю справою і дай Боже, щоби ся справа вийшла на користь для добра У.Н.С. і для добра народу

Що до проєктів, то я не буду укладати, бо проєкти наспіють невдовзі до часописи. Але найбільше, я стремлю до того, щоби наші делегати зрозуміли проєкта і переслідили, як слід їх і зробили, як най докладніше в користь нашої організації і в користь наших членів, котрі до сеї організації належать. Коли наші делегати свою діяльність в теперішній конвенції зроблять діяльно на користь членів нашої організації, то се власне зробить для добра У.Н.С.. Бо се тільки із більшістю членів може поступати вперед і наш Союз. Коли поробить полекші для членів тоді і наша організація зросте в двоє так, як вона тепер есть. Рівнож завзиваю делегатів, щоби не робити жадних непорозумінь на конвенції, бо не на то щоби поїздитися тай робити незгоду. Але треба зробити, так, щоби наша організація збільшилася а не підупадала. Так уважайте на всьо і вибирайте на уряд таких людий, котрі працювали і працють і провадили роботу, як слід для добра членів і У.Н.С..

За сим бажаю делегатам, як найліпші користи в сій конвенції, щоби не повернули зі смутними думками, але з радісним окликом і завзятим серцем.

Рівнож складаю сердечне признание головним урядникам за їх урядування, за їх уміле відношеняся до всіх членів нашої організації. Дай Боже, щоби зістали до дальшої роботи по сій конвенції.

І. Заяць.
секр. від.147

81.

Мек Еду, Па.

Піддаю делегатам ще кілька своїх конвенційних проєктів під розвагу:

1. Речинець визначений на конвенцію уважаю за невідповідний. З ріжних сторін чуються нарікання, що конвенцію скликується на час, коли загал занятий иншими справами. Булоб користнійше зїхатись на конвенцію по Великодних святах.

2. Треба вже раз відписати тих решта лінів, які ще суть проти членських грамот. Обовязком теперішної конвенції буде перевести ухвалу, щоби ліни були відписані.

3. Треба поставити наш орган Свободу висше. Свобода має бути зеркалом, в якім відбивається всі сторони нашого національного і культурного життя. Треба обмежити инші менше потрібні видатки, а не жалувати коштів на скріплене редакційних сил, які зробилиб наш орган справді інтересним. Наша часопись повинна набувати всі прояви нашого політичного культурного і релігійного життя без огляду на ріжниці партійні і конфесійні.. Вона повинна давати нашій українській суспільности на еміграції провідні думки і попирати кождий прояв, на всіх областях нашого життя, який веде нарід до красшої будучини. Орган повинен станути на широкій національно демократичній основі.

4. Щоби наша часопись стала дійсно цікавою, треба постаратися, щоби знайшлися фонди на телеграми зі старого краю і щоби ми про важні подиї не довідувалися аж тоді, коли їх по 2 — 3 тижнях передрукується зі старокраєвих часописий.

5. Часопись має також робити рух, щоби закладалися вечірні українські школи і просвітні українські товариства нотувати кождий прояв, поступ в тій области. Більше заінтересоване принесе великі користи нашому громадянству.

Д. Капітула.

82.

Канзас Сіті, Канз.

Подаю отсих пару слів під розвагу делегатам:

1. Член, котрий стоїт в У.Н.С. не менше три роки, а захоріє або подвигається і мусить іти на операцію, щоби У.Н.С. покрив його кошта операційні.

2. Щоби розмет за діти в молодечім департаменті платити за рік з гори в такий спосіб заощадиться праці для головної канцелярії, а по відділах для секретарів також.

3. Щоби діти принимати до У.Н.С. не тоді, як мине 1 рік життя, але, як тільки народиться, в такий спосіб У.Н.С. буде зростав в малолітні члени.

4. Щоби дітям видавати так зв. „15 літні Endowment Policy".

5. Член православний, котрий стоїть роки в У.Н.С., а не стратить при роботі обі руки або ноги, щоби У.Н.С. виплатив йому цілу суму, після якої кляси він стоїть, так як другі організації роблять.

6. Попираю проект товариства січ від. 155., з Перт Амбой, щоби конвенція відбулася 27. квітня, а не 6-го, бо декотрі делегати з дальших сторін не будуть мали часу вернутись до дому на Великодні свята.

Бажаю 16. конвенції У.Н.С. добрих успіхів і доброго розвою У.Н.С. на будуче.

Дмитро Яремко.
дел. від. 323

83.

Вунсакет, Р. Ай.

Подаю кілька проєктів під розвагу Товаришам делегатам:

1. Щоб слідуюча конвенція відбулася в тій порі, яку назначив головний уряд, а не так, як проєктує одно тов. з Перт Амбой, а також кількох проєктовців, щоби відложити, бо кількох делегатів бізнесменів не зможуть прибути на конвенцію через латинські свята, а то є рада, най їдуть їх заступники. Часом заступником є лучший ніж перший.

2. Щоби конвенція відбувалася, що 4 роки, а щоби зменшити видатки конвенційні, то відділ, котрий не має що найменше 25 членів, щоби конвенція не оплачувала делята такого віддлу,, але відділ сам.

3. Урядників повинні вибирати делегати, а не через референдум, як проектує дел. Д. Капітула.

4. Щоби дати можність тим членам підвисшити своє посмертне то треба внести той просто рабуючий параграф, котрий каже, що член підвисшаючи своє посмертне мав платити після тих літ, від котрих підвисшає своє посмертне, а не тих літ в котрих вступив. Подумайте Товариші делегати над тим. Хоть то наша рідна організація, але то ще не виходить, аби член котрий стоїть примірно на 500 дол через яких десять, або 15 літ, а по тім часі підвисшив своє посмертне на 1000 дол. і тратив тих 15 або 10 літ, а зачинав платити на ново. Я проєктую, аби такі члени платили після таких літ, в яких вступили.

5. Члени, котрі платять через 16 літ, таким членам треба давати, якісь полекші, так, як дають місцеві американські асекурації, а члени, котрі стоять через 30 літ в У.Н.С., щоби не платили по тім часі нічого, а щоби були на далі правними членами У.Н.С.

6. Календарі повинні видаватися коштом У.Н.С. для членів. Свобода повина оставати денником на далі, а як можливо, то видавати в більшім обемі а то на 6 сторін. В Свободі друкувати час від часу уривки із історії України, як Грушевського і других істориків, а також кутик для дітей.

7. Редактор може бути без бонду, бо часом чоловік є добрим журналістом, але грошний не має і тим самим не може бути редактором нашої часописи, наколиб в У.Н.С. така ухвала запала. Редакційний комітет оставити надалі, а також може бути в редакційнем комітетом, як люди свіцкі, так і духовні, бо ті люди, священники, котрі стоять в У.Н.С. ідуть з народом, з робітником і нічим не провинилися ані проти У.Н.С., ані проти народу. Часом священник є більше радикальніст поглядів, як неоден соціяліст.

8. До уряду дібрати нових сил і як можливо буде вибрати Украінця з Великої України, як би був такий на конвенції телеґатом.

9. Щоби У.Н.С. постарався о сиротинець для дітий членів, а також, щоби при таким сиротинци була висша українська школа, деби учили не тілько читати й писати, але також, як малярство, столярство, механіки, торговлі і т. и. Розуміється до такої школи повинніби взятися всі українські організації, але У.Н.С. повинен дати почин до того.

10 До молодечого департаменту приймати дітий всіх без огляду, чи їх батьки належать чи ні.. Для дітий конче потреба видавати маленьку часопись, приучувати їх до читання своїх рідних часописів. Також, щоби переробити той молодечий департамент так, щоби У.Н.С. був безпечний і родичі, щоб були вдоволені.

Стефан Лемішка.
член від. 206.

84.

Енсонія, Конн.

Під розвагу делегатам:

1. Єсли знайдеться такий делегат, або делегатка, щоби ходила по кутах підчас павзи і обиджувала якогось делегата, як се було на 15. конвенції, щоби підорвати до него довіря, щоби такого делегата чи делегатку виявити на зборах і чесні делегати маються переконати, чи ся обида є справедлива, або ні. Єсли покажеться, що несправедлива, то нехай конвенція такого делегата відошле там звідки приїхав.

2. щоби відділ не мав права висилати делегата, який не буде числив найменьше, як 25 люда, малі відділи не вложать до У.Н.С. на конвен. фонд тільки грошей, щоби оплатити делегата.

Я знаю в нашій місцевости є три відділи межи котрими є такий, що той відділ числив 16 членів тому одинайцять років взад і тепер бачу в виказі Свободи з дня 2 лютого с. р., що так само той відділ має 16 членів. Отже такі відділи утримують одиниці на свою особисту користь, щоби підчас конвенції повозитися за Союзові гроші і брати дієту за дурно.

Після моєї думки такі відділи малиби право висилати делегата, аж тоді, коли будуть мати настілько вложеного фонду, щоби його оплатити.

То би мав право головний уряд повідомити такий відділ перед конвенцією, що має право вислати делегата, бо есть настільки фонду, вложеного, ним, що його оплатить.

3. Щоби старі члени платили після тих літ, як вони приступили до Союза, а не після тих, як они мали, коли [illegible] ву систему і тоту нещасливу лінію, щоби скасувати, аби всі були однакові.

4. На будуче, щоби відділи вибирали на делегатів таких людий, котрі найбільше причиняються до розвою нашого У.Н.С.

5. Що коли син є при батьку і оба належать до У.Н.С., то щоби сина не силувати на часопись Свободу, бо одної вистарчить в хаті.

6. Щоби не ухвалювати надмірних фондів, щоби не пошкодило нашій організації.

Прикінці бажаю найлучшого успіху всім делегатам на будучій головний конвенції; що дай Боже.

Даниїл Шкурат.
член від. 10.

85.

Ізелін, Па.

Подаю під розвагу делегатам:

1. Щоби усіх головних урядників вибрати тих самих, бо они на се заслугують.

2. Конвенція малаби відбуватися, що 3 або 4 роки.

3. Побільшити обезпечение, ще на одну клясу на суму 3,000 долярів.

4. Щоби часопись Свобода виходила щоденно побільшена, як рівнож повинна бути редагована після американського стилю.

5. Член належний до Союза через 15 літ повинен дістати третю часть запомоги за життя, а по 30 літах повинен дістати половину, а решта його спадкоємці по його смерти, се добра надгорода для старших.

6. У.Н.С. повинен побудувати сиротинець для дітий і старців.

7. Член належачий через 15 літ до У.Н.С. повинен платити половину місячних вкладок, а в 55 році життя мають бути звільнені від податку.

8. Що до дітей то на мою думку є безпотрібне винадгородження, бо нехай кождий подумає, що дитина належача до Союза від 1 до 18 року життя а плачено по 25 цнт. місячно то зложить усього 54 доляри. Щож з того можна звертати?. Єсли порахуєте добре, то нічого, лише нехай платить по 15 цнт. місячно, а в надгороду якісь відзнаки.

9. Кождий член повинен дістати календар, як дарунок від Союза.

10. Статут треба цілком зреформувати.

Нз закінчення бажаю делегатам і цілій головній конвенції щирої праці і доброго успіху.

М. Воловецкий.
член від.40.

ПОДЯКА.

Я низше підписаний отсим складаю як найщирійну подяку Гол. Урядови У. Н. Союза за уділення мені запомоги з фонду убогих в сумі $50.00 і так само дякую урядникам і членам Бр. св. Григорія, від. 24, за котрих стараннєм мені ся запомога зістала уділена.

Дорогі Браття, вступайте в члени У. Н. Союза. Се оден опікун в нещастю. Я утратив палець на руці, неробивем два місяці, живитись треба було з родиною; не запитався ніхто, чи ти маєш на життя, чи тобі треба помочи, не було такого, тільки У. Н. Союз був у помочі мені зродиною. Нехай живе У. Н. Союз!

Григорій Мечековський,
Член Бр. св. Григорія, від. 24 У. Н. С.
в Ранкин, Па.

ДОПИСІ

НЮ-БРІТЕН, КОНН.

Коляда в Ню Брітен.

Ратувати Рідну Школу це наш національний обовязок, від якого не може відтягнутися ні оден громадянин ні одна свідома громада. Так розуміючи справу, пішли ми з колядою і зібрали $57.65, які вислано до Обеднання в Філядельфії. Ось імена чесних жертводавців, що відчинили своє серце для рідного краю:

Український Горожанський Клюб $5.00; Іван Янчанка і Володимир Гонтарський по $2.00; по $1.00: Юрій Сенцьо, Мих. Романюк, Йосиф Гибай, Ів. Прокопенко, Дмян Левицький, Марія Бесь, Ст. Кащук, Андрій Ґерент, Гнат Чайка, Семен Палюх, Анна Цапик, Василь Процько, Ник. Фесяк, Никифор Настин, Ів. Сенцьо ст., Сташко Андрусів, Іван Зень, Андрій Керелейза, Ст. Присташ, Профір Явин, Матвій Мазур, Мих. Розтіцький, Тов. св. Володимира і о. Волод. Козоріз; по 50 ц.: Іван Сенцьо мол., Іван Ткач, Ст. Ґонтарський, Анна Кохановська, Ів. Зуба, Йосиф Сівик, Теодор Гриців, Ів. Білас, Вас. Степась, Теодор Гриців, Ів. Білас, Вас. Степась, Петро Довбуш, Ник. Керелейза, Андрій Кохановський, Теодор Савчишин, Параскева Богатчук Теодор Кравець, Йосиф Керелейза, Йосиф Долинський, Анна Островська, Михайло Корбабич, Михайло Шаяхтич, Розалія Кречковська, Ів. Цан, Михайло Кравець, Петро Пристав, Іван Валах, Ст. Шипка, Гнат Білас, Анна Селеман, Іваник, Мих. Вовк, Петро Коній, Гнат Коній, Мих. Хома, Андр. Савчишин, Антін Котик, Ст. Явин, Параскева Явин, Ст. Глистяк, Семен Танусляк, Дм. Валах; по 25 ц.: Мих. Тимчишин, Ст. Мельник, Андрій Капустинський, Анна Савчишин, Ів. Бендза, Розалія Андрусів, Ст. Ґерент, Ол. Степась, Ів. Присташ, Ілько Сова, Анна Гриців, Теодор Кохановський, Юрій Керелейза, Ів. Островський, Ант. Білас, Ол. Довбуш і Петро Бойчак; Іван Перун 15 ц. — $57.65.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Коляда Січи в Ню Йорку.

Сього року колядувала Січ ім. Б. Хмельницького в Ню Йорку на революційну боротьбу в старім краю. Заколядовано $141.36 і вислано до Обеднання. Невелика то жертва, коли взяти під увагу саму ціль та число Українців в Ню Йорку та в тім не вина Січи, яка своє зробила і докладала труду, щоби зібрати як найобильнійшу жертву для краю. Хаос в Ню Йорку відбивається дуже погано на нашім громадськім життю і коли так далі піде то жертвенність на край цілком устане.

Жертви зложили слідуючі:

По $5.00: І. Притка і М. Вівчар; Нуцух $3.00; Яцишин $2.25; по $2.00: Бойчук, Т. Кіеска, І. Першин, Маланчук, Олеськів, Лукасявич, Вівчар Пилинський, Г. Назар, Я. Тарас, М. Ґучка, Д. Ковалів, Г. Стефанишин, М. Николаенко, Н. Марків і Г. Федин; Агрес і Кравчук по $1.25; по $1.00: Й. Чопіль, А. Гаврилко, Н. Крамар, А. Гадз, П. Римар, І. Бойчук, О. Баляс, Н. Василишин, П. Багрій, М. Скубова, Г. Д. Соловій, В. Цільник, Й. Молдавський, Д. Рокицький, І. Гладкий, І. Тураш, І. Янкович, Ч. Невлія (Американець), І. Хома, М. Хома, В. Юсим, М. Бужинський, М. Ґуменюк, Д. Федун, А. Чайка, Й. Соловський, М. Крушельницкий (Поляк), Барила, Ф. Лопушенко, І. Малик, Я. Малик, І. Дусаненко, А. Нич, С. Бздел, І. Ярмаго, В. Кузьма, І. Кур, Д. Швець, Басараб, Балабан, Фурик, Фидун, Кукулявський, П. Милещук, Я. Якомишин, М. Крушельницький (Поляк), М. Куеснік, Горбатюк, А. Вословач, М. Возняк, М. Карпишин, І. Пуподюк, В. Масляк, С. Дрибутюк, Яровий, Н. Тураш, Я. Угадік, П. Ганчарик, П. Мандзюк, М. Надорожний, Гуменюк, Назар, Е. Драґінда, Довгань, Боднар, Расяк, Солтис, Прилуцька, Чайковська, Сокач Войтюк, Деревяний, Москаль, Рудий, Нілецан, Цвіда, Томків, Н. Баран, Н. Ґладкий, М. Тевч і М. Смоляк; Ф. Піскальний 51 ц.: по 50 ц.: Кулик, Писарський, Д. Думанський, М. Федович, Н. Бойко, В. Добровольський, В. Ґалан, П. Пупович, Рижак, Н. Сітник, М. Садовий, М. Садовий, Голубовіч, О. Чопіль, І. Савчук і І. Брода; по 25 ц.: Н. Н., Н. Н., Т. Незнаний і П. Мудрейко, а Будр 10 ц. — Разом $141.36.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Враження з концерту.

В суботу, дня 14-го лютого с. р. Українці Ню Йорку і околиці мали нагоду бути на першорядним українськім концерті. Це був перший концерт-свято Українського Демократичного Клюбу в Ню Йорку з нагоди святковання першої річниці свого істнування.

Концерт почався точно в означеній годині, бо наша публика мабуть наперед знала, що це буде не звичайного рода концерт, та салю концерту (У. Н. Дім) заповнила на час.

По словам предс. Ваґнера, котрий у своїй вступній промові надмінив, що У. Д. Клюб докладе всіх старань, щоби концерт випав як найкраще, в дійсности так і було, бо У. Д. Клюб видно не числив на доходи, але на те, щоби звеличити своє свято та вдоволити учасників.

Хор зложений з членів Клюбу під управою проф. Гайворонського, зорґанізований на короткий час перед концертом, знаменито виконав свої програмові точки. Приємні враження ділали на на присутних виступи звісного нашого басового соліста Н. Карлаша і членів бувшого Укр. Нац. Хору.

Два клясичні танці виконала 12-літна українська танцюристка, Розалія Мартинець, дочка Миколи і Йосифини Мартинців, членів У. Н. Союза і У. Д. Клюбу. Так як на свої літа, наша танцюристка виконала танці дуже добре.

На закінчення концертової програми відограно з великим успіхом комедію в однім акті „На перші гулі", С. Василенка. Наша публика в Ню Йорку має нагоду часто бачити ріжні театральні вистави і концерти, але таке точне виконанне роль і всіх инших точок як ось на висше згаданім концерті належить до рідкости.

М.

НЮАРК, Н. ДЖ.

Коляда на Допомогу Рідному Краеви.

Цего року Українсхке Жіноче Запомогове Товариство в Нюарку, Н. Дж. поспішило з колядою, щоби цим помогти рідному краеви. В колядованю брали участь слідуючі членкині цего Тов.: А. Грицишин, Е. Тарновська, К. Ковальчукова, Ю. Галушка і М. Бучакова.

Жертви зложили слідуючі:

П. Варніцька $2.00; К. Весолоаська $1.25; по 1 дол.: М. Вакуменко, А. Мотщук, Л. Перман, М. Микитюк, М. Семенюк, П. Славута, І. Семенюк, М. Маселко, І. Плакса, М. Баран, М. Пліщка, Л. Бучак, Е. Тарновська, М. Воробець, А. Колодій, А. Білінська, А. Борищук, Й. Починок, К. Галушка, А. Білоус, П. Хомяк, В. Артимовський, П. Борчук, С. Ґура, К. Петришин, І. Куйбіда, Н. Зелененька, С. Грентус, А. Редьква, А. Ксенич, П. Задорожний, Н. Сурович, проф. В. Кузів, Н. Кузів, Д. Соловій, С. Петрівський, П. Грицишин, З. Дітовбінський, Е. Ковальчук, П. Ковальчук, П. Ковальчук, Н. Яцентий, Р. Паньків, Г. Печена, В. Хоміцький, С. Костюк, М. Воловіна, А. Рудий, А. Борищук, І. Стефанюк, Т. Кольба, М. Дячун, Й. Варніцький, О. Ґупало, М. Нечипій, П. Галущка, А. Яцковська, Х. Владика, Х. Школяр, Н. Маселко, М. Олійник, Ю. Гарасимчук, В. Добущак, Р. Бардаль, А. Гриців 70 ц.; по 50 ц.: А. Будник, М. Антонюк, М. Любимець, С. Бучак, С. Гарцуля, Слобіцький, Матуцький, Табака, П. Вакулінський, М. Марків, М. Павлусь, К. Андрусишин, А. Білас, А. Карпа, А. нитка, К. Канарок, В. Тимчишин, Б. Ладун, В. Ладун, Ю. Ґой, К. Заричанська, М. Шумейко, С. Шомгран, М. Грентус; Г. Голубовська 35 ц.; Д. Гітота 30 ц.; по 25 ц.: Г. Рурищин, М. Кізлик, Т. Брик, І. Зойн і Ф. Иванишин. — Разом $80.35.

З повисше згаданої суми вислано на Приватну Ґімназію ім. Тараса Шевченка в Городенці $50.00, на Рідну Школу до Педаґоґічного Тов. $25.00 і хорому Митрофанови Матенькову в Німеччині $5.00. Разом вислано $80.00.

Всім жертводавцям складаємо щиру подяку за це що причинилися своїми датками, а колядницям спасибіг за їх труд та щирість до так красного діла.

М. Бучакова, секр.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Комітет Стрийчан, Ню Йорк: Ми не містимо відбитки із большевицьких ґазет.

ЖАРТИ

Польська ґазета „Америка-Ехо" подає між жартами оден такий:

Ріжниця.

— Яка ріжниця між радіотелефоном, кінотеатром і таланом в Польщі?

— Радіотелефон можна чути а не можна видіти; кінотеатром можна видіти, а не можна чути; — а талану в Польщі ані видати ні слихати.

Чи се жарт?

Се не жарт, се дійсна правда сумна для Поляків.

Жарт хиба в цьому, що сю сумну правду вложено, якo веселу між жарти.

Тому і ми її вкладаємо до жартів.

УКРАЇНСЬКІ ВЧЕНІ ПРОТИ ЦЕНТРАЛІЗМУ.

В січні місяці с. р. відбувся в Харкові перший всеукраїнський зїзд у справі наукового прослідження продукційних сил та народнього господарства України. В зїзді взяли участь вчені всіх наукових осередків України. На ньому виявилася цікава тенденція стовпів російської науки в напрямі централізації наукової праці.

Цій справі присвячений був окремий реферат професора Семковського. Сам реферат мав дуже знаменний заголовок: „Погодження науково-дослідчої праці союзних республик". Референт підкреслив, що давно ще далеко до революції панувала в російській науці така тенденційна система, щоби всі наукові засоби та наукові сили стягати до російських центрів зі шкодою для окраїн. Таку саму тенденційну систему стараються російські наукові кола проводити в життя і нині. До цього часу — наприклад — вважає Російська Академія Наук обсерваторію в Тифлісі та обсерваторію в Миколаєві на Україні за свої власні і собі підлеглі.

Недавно відбулася нарада представників науки зі всіх република СРСР. На ній саме порушено цю дуже цікаву справу. Представники Р. С. Ф. Р. Р. стали на становищі, що наука є продукційною силою, отже тим самим є справою інтернаціональною і для того необхідно всю наукову справу сцентралізувати, усунути наукову сітку поодиноких республик і обєднати всю наукову працю в найстаршому та найбільш авторитетному осередку, тобто в російській федеративній республиці.

Представники України виступили енерґійно проти такої думки про централізацію з мотивів принціпових і практичних. Українці стали на становищі, що стягаючи всі наукові за соби та сили до російських осередків, окраїни обезкровлюються і їхня наука занепадає. Через те наука мусить у кожній республиці стати на власні ноги. Українців піддаржали представники всіх инших республик і тому наради прийняли в цілости українську плятформу.

Над цим рефератом вивязалася широка дискусія. В дискусії тільки один проф. Соболів заявився за становищем російських учених. Він твердив, що праця над розвитком наукових здобутків в окремих республиках без кермуючого російського центра є рівнозначна з дробленням наукових дослідів. Професори Яворський, Буркенер, Сінцов, Лучицький, Лебедів і і инші зайняли зовсім протилежне становище. Вони закинули проф. Соболіву перш за все нерозуміння завдань соціяльної революції, бо на 7-му році революції не може бути й мови про дроблення, тим більше, що не є це ніяке дроблення, а навпаки висування і скріплювання творчих національних сил, що й покривається з політичними напрямними большевизму в національно-культурній справі.

Про політичні централізаційні тенденції московського центру до України й инших республик нам давно відомо. Ми знаємо, що проти тих централістичних тенденцій почали останніми часами спершу несміливо, а чим далі то під впливом публичної опінії чимраз то смілийше виступати урядові кола України. Ці виступи були і є тим замітнійші, що виконували їх члени КП(б)У, що являється філією російської компартії на Україні. Та про централістичні тенденції московської науки в відношенні до української ми довідуємося вперше. Це справді якийсь дивогляд. Невже російські вчені з Ленінграду та Москви думають, що в інтересах науки є монополізувати її та привязувати виключно до московських центрів? Невже через те вона стане більш інтернаціональною, ніж тоді, коли вона буде розвиватися скрізь, де для того є відповідні люде? Під серпанком універсальности науки чи пак тепер її інтернаціональности ці московські вчені леліють инші мрії та надії. Вони не бажають допустити до самостійного розвитку української науки з чисто імперіялістичних московських мотивів. Ясно, що чим низшою буде українська культура, то тим більше є даних у Москалів на те, що вони ту Україну відповідно присплять, обдурять, та довше продержать її в своїх руках як кольонію. Де вже там дошукуватися в них тих „інтернаціональних" московських вчених якихнебудь універсальних, загально-людських мотивів! Зпід цих фраз вилазить в цілій наготі суто-московська великодержавна душа з усіма атрибутами поневолювання та використовування инших, в імя московського панування.

Очевидячки, що з тим більшим признанням слід повитати українських вчених, які одноцільним фронтом протиставили себе цим московським зазіханням на українську науку. Цим своїм становищем вони стали дійсно в обороні не тільки української науки, але й в обороні саме тих гасел наукової універсальности, за збереження яких так дуже заступалися Москалі.

В останніх часах взагалі слід підкреслити дуже відрадне явище на Україні, а саме, еманципаційні змагання всіх урядових і громадських чинників у напрямі визволення зпід московських централізаційних змагань щодо України. Це явище помітне подекуди навіть у рядах К. П. (б) У.

(Діло).

В. М.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ФІЛЯДЕЛФІЯ, ПА. Отсим подається до відома членам і симпатикам Товариства „Єдність", від. 163, що місячні збори відбудуться в неділю 8-го марта с. р. в сали Укр. Клюбу під ч. 847 Н. Франклін вул., точно о 2.30 пополудни. Взивається всіх членів і запрошується також тих, котрі хочуть вступити до Т-ва і Союза, щоб прибули на ці адміністраційні збори й вписались в члени, користаючи з цего, що тепер принимається до Союза без вступного. — Й. Федюк, секр.

ПЕТЕРСОН, Н. ДЖ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 64, повідомляє своїх членів, що квартальні збори відбудуться в суботу дня 7. марта с. р., точно о годині 7-ій вечером в гали під ч. 435 Мейн ул. На денному порядку зборів суть важні справи до полагодження. Рівночасно пригадується ітересованим, що на зборах будеться принимати нових членів до Товариства після статута а до У. Н. Союза без вступного. Неявившийся член на зборах підлягає карі після статута. — Дм. Редчук, предс.; Мих. Сас, секр.

БЕТЛЕГЕМ, Па. Бр. св. Димитрія, від. 288, повідомляє всіх своїх членів, що спеціяльний мітинґ відбудеться в суботу, дня 7. марта, о годині 7-ій вечером на гали українській на Карбон ул. Місячний мітинґ відбудеться 15. марта, тож проситься всіх членів, щоб явились точно о годині 1-ій пополудни в гали українській на Карбон ул. — Рафаїл Остапчук, секр. Роман Каплун, предс.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Мітинґ Бр. св. Стефана, від. 221, відбудеться в неділю, дня 8. марта 1925 р. в гали церковній при Оклей і Райс ул. зараз по Службі Божій. Проситься всіх членів прибути і привести зі собою кревних і знакомих, бо добра нагода вступити як до У. Н. Союза так і до Братства без вступного. — Мих. Биряк, предс.; Гр. Чикало, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. Тов. ім. Михайла Грушівського, від. 219, на своїм річнім мітинґу дня 13. грудня 1924 і на слідуючім місячнім мітинґу дня 10. січня 1925 вибрало собі на наступаючий рік новий уряд, в якого склад увійшли отсі члени: Григорій Дорошенко Михайлів, предс.; Дмитро Климців, заступник предс.; Андрій Мудровський, касієр; о. др. Микола Копачук, рекорд. секр.; Іван Мудровський, фін. секр.; Василь Вакулінський і Т. Стахура, контрольори; Демко Юріїв і Михайло Марків, дозорці хорих. Адреса рекорд. секретаря: Rev. Dr. N. Kopachuk, 111 Littleton Ave., Newark, N. J. На своїм місячнім мітинґу дня 10. січня 1925 наш відділ вибрав делеґатом на цьогорічну конвенцію У. Н. С. тов. Дмитра Климцьова, а його заступником тов. о. д-ра Миколу Копачука. На своїм черговім місячнім мітинґу дня 14. лютого 1925 Т-во ім. Михайла Грушівського, себто від. 219, ухвалило підперти прохання дуже хорого в шпитали члена Миколи Агреса о запомогу в висоті $100. — Свящ. др. М. Копачук, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Уряд Бр. св. Василія Великого повідомляє всіх своїх членів, що квартальні збори відбудуться в неділю, дня 8. марта, в гали церковній зараз по Службі Божій. Обовязком кождого члена явитись на сих зборах, бо є дуже важні справи до полагодження, а то: справозданне з балю, приглянутись новому нашому прапорови, котрий представиться членам на сім мітинґу, як рівнож приготовитись до посвячення сего прапора, і більше ріжних справ маємо до полагодження. — Й. Стойка, предс.; М. Гронович, кас.; Й. Бинь, секр.

ГАМТРАМК, МІШ. Тов. ім. М. Січинського, від. 146, повідомляє, що звичайний мітинґ відбудесь в неділю, дня 8. марта 1925. в гали Української аХти під ч. 2230 Grelling St. Проситься усіх членів і членкиць явитися на сей мітинґ, бо є важні справи до полагодження. Будесь принимати нових членів без оплати вступу. Тож прошу еще раз своїх членів, приведіть своїх знакомих і впишіть їх до У. Н. Союза. Я знаю добре, що кождий оден член міг би мати нагоду привести два або три члени, якби тільки хотів, але в нас панує недбалість а більше нічо, ото ще раз прошу на сей мітинґ постаратися піти по знакомих, представити їм користь обезпечення в У. Н. Союзі. Я подаю свою адресу сим членам, котрі позатягали місячні вкладки і не приходять на збори, так що моя повинність після статута, маю їх повідомити, але в ніякий спосіб сих членів не можна дістати ні їх адресів, то я вас повідомляю через часопись, если не вирівнаєте своїх вкладок, будете суспендовані і виключені, бо Товариство більше не буде нікому кредитувати, а секретареви сказано поступати після статута тому, що Тов. через такий кредит богато терпить фінансово. Отож хто хоче належати до Тов. і У. Н. Союза, сей мусить платити свої вкладки. P. Andrusiw, секретар, 12341 Moran St., Detroit, Mich.

ОЛІЄН, Н. Й. Тов. Запорожська Січ, від. 363, повідомляє своїх членів, що квартальний мітинґ відбудеться дня 8. марта, о годині 2-ій пополудни. Проситься всіх членів явитись на сім мітинґу, бо суть важні справи до полагодження. Довгуючих членів проситься щоб вирівнали свої вкладки, бо впротивнім разі будуть суспендовані. — Г. Піскольний, секр.

БАВНД БРУК, Н. Дж. Бр. св. О. Николая повідомляє своїх членів місцевих і позамісцевих, щоби кождий член і членкиня сходилися на мітинґи і платили свої місячні вкладки, щоби не залягали по 2 і по 3 місяці вкладок, бо впротивнім разі будуть суспендовані. Мітинґи відбуваються в кожду другу неділю по першім в гали словенській, на Норт Стр. Член неявившийся на мітинґ, заплатить кари 1 дол., а урядник 2 доляри. — А. Мотика, голова; П. Гусак, кас.; Василь Троян, секр.

СТЕЙПЛЕТОН, Н. Й. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 211, повідомляє всіх членів, що піврічний мітинґ відбудеться в неділю, дня 8. марта 1925 о год. 2-ій пополудни в гали під ч. 177 Томкінс Стр. Кождий член обовязаний явитися на мітинґ з пл. книжочкою. Члени суспендовані в міс. січни повинні заплатити свій довг на мітинґу, щоби це були виключені з орґанізації. Також будуть важні наради, які кождого мають інтересувати. Також пригадуєся членам і не членам, що се остатний місяць принимається без вступного до У. Н. Союза. Приведіть нових членів, обезпечуйте родину поки час. Голоситись на мітинґ або на адресу: Д. Фостик, 95 Oscold Ave. — В. Карпів, предс.; Д. Фостик, секр.

ЖИТЛОВА СПРАВА У КИЄВІ.

На 1. падолиста 1924. було у Київі будинків комунальних 44 (0.3 прц.), орендованих — 2325 (15.5 пр.), закріплених за установами — 111 (0.7 прц.), за профспілками — 194 (1.3 прц.), денаціоналізованих, се зн. повернених на приватну власність — 8941 (60.1 прц.), безгосподарських — 3308 (22.1 прц.), а націоналізованими залишилося 3500 найбільших будинків, площа яких складає 3/4 всеї житлової площі Києва.

Житловий фонд складав у Київі в 1917 р. 88.220 кватир і 220.000 кімнат. В 1924 р. було 78.030 кватир і 183.051 кімнат, отже за сей час „вибуло з строю" 10.000 кватир з 37.000 кімнатами.

З орендованих будинків професійні орґанізації мають 119, державні установи — 176, житлові кооперативи — 885, приватні особи — 1145. Чинш від найму сих будинків виносив в 1924 р. 500.000 карб.

Зруйновані і запущені (безгосподарські) будинки майже не відновлюються. Для відбудови будинків потрібно по обчисленням міської ради 15 міліонів карб., яких нема і знайти не можна.

КРЕДИТОВА КООПЕРАЦІЯ НА УКРАЇНІ.

Система сільсько-господарського кредитування на Україні складається з Центрального Банку, 9 Губсельбанків та 1.319 низових кредитових товариств.

Загальне число членів в 1.319 товариствах — 311.000 господарств. Загальний білянс сеї системи виносив на 1. серпня 1924 р. 47,380.000 карб., при чому білянс Центрального Банку становив 7,861.000 карб., 9 Губселькомів — 15,699.000 карб. і 1.319 товариства — 23.789.000 карб.

В порівнанню з довійсковим часом білянси установ сільсько-господарського кредиту становлять всього 28.5 прц.

По своему характеру найбільше позичок припадає на закупно засівного матеріялу, на закупно машин і робочої худоби, відтак на управу спеціяльних культур і перерібку сільнько-господарських продуктів та на землевпорядкування і меліорацію ґрунтів.

Поважна частина кредитів припадає на колективні сільські господарства (артілі, комуни).